

POROČILO O IZVAJANJU AKCIJSKEGA NAČRTA OBČINA PO MERI INVALIDOV V OBČINI MIREN-KOSTANJEVICA ZA LETO 2024

UVOD

Občina Miren-Kostanjevica ima cca 5.060 prebivalcev (približno 2.620 moških in 2.450 žensk). Po številu prebivalcev se je med slovenskimi občinami uvrstila na 106 mesto.

Zdravstveno stanje in umrljivost

Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 21,1 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 19,4 dni.

- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil blizu slovenskemu povprečju, za sladkorno bolezen pa nižji od slovenskega povprečja.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 2,0 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji prav tako.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 10,0 na 1000, v Sloveniji pa 6,4.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil višji od slovenskega povprečja.
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 12 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 18.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitnes otrok je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 1,5 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,1.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil višji od slovenskega povprečja.
- Odzivnost v Program Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 67,4 %, v Sloveniji pa 63,4 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 84,1 %, v Sloveniji pa 71,7 %.

Te danosti so projektnemu svetu »Občina po meri invalidov« in vodstvo občine usmerjale v celovito razvojno načrtovanje »Akcijskega načrta« ki zaobjema vseh 22 področij delovanja, ki so zapisana v »AGENDI 22.« Vseh teh 22 nalog ki so zajeti v AGENDI 22, smo morali izvajati za vse vrste invalidnosti, kar preneseno pomeni prilagajanje vsem trem skupinam zdravstvenim omejitvam občanov.

V Občini Miren-Kostanjevica se zavedamo, da se te naloge multiplicirajo tako glede vrste invalidnosti kot tudi razvojnih obdobij posameznika (od rojstva do smrti) presegajo zmožnosti naše »majhne« občine, zato smo se povezali sorodnimi občinami, ki so listino »Občina po meri invalidov« že prejele. V veliko pomoč so nam tudi invalidske in humanitarne organizacije, ki delujejo na območju Občine Miren-Kostanjevica. Te organizacije delujejo v pretežni meri v več občinah in prenašajo primere pozitivnih praks v našo občino.

Pri izvajanju akcijskega načrta Občina po meri invalidov se srečujemo z zavodi za katere skrbi država. Imamo celo vrsto poslovnih subjektov, za katere smo morali poiskati način sodelovanja, ki nam omogoča sofinanciranje aktivnosti, ki so skupne tako poslovnim subjektom in državnim ustanovam, kot tudi Občini Miren-Kostanjevica.

IZVAJANJE UKREPOV, KI SO OPREDELJENI V AKCIJSKEM NAČRTU OBČINA PO MERI INVALIDOV V LETU 2024

1. Osveščanje in informiranje javnosti o invalidski problematiki

Občina Miren-Kostanjevica je že v letu 2024 prenovila občinsko spletno stran www.miren-kostanjevica.si. Stran je dopolnjena z opcijo, ki omogoča slabovidnim osebam prilagoditev teksta, da informacije lažje berejo. V sodelovanju z ga. Lili Mozetič, ki skrbi za stike z javnostjo, smo v občini vzpostavili spletno podstran »Občina po meri invalidov«, ki je dostopna preko tipke »Občina po meri invalidov«. Ga. Lili Mozetič skupaj s projektnim svetom OPMI skozi celo leto skrbi z objavo dogodkov »o invalidih« v napovedniku, ki ga prejme vsaka družina v občini. V okviru projekta OPMI redno objavljamo članke v občinskem gasilu.

Zdravstveno varstvo

Dostopnost do storitev zdravstvenega varstva je omogočena v okviru delovanja bolnišničnih storitev in storitev na primarnem nivoju osnovnega zdravstva. Žal Zdravstveni dom Nova Gorica od leta 2023 ukinja storitev »nevro-fizioterapije«, kar je povzročilo, da je dostop do tovrstnih storitev omogočen samo v Ljubljani preko URI Soča. Na Goriškem tovrstni program izvajajo samo v bolnišnici Stara Gora in to samo za hospitalizirane paciente. Problem predstavlja pomanjkanje strokovnega kadra in finančno razvrednotenje nevro-fizioterapije s strani Zavoda za zdravstveno zavarovanje.

Ta korak nazaj smo v letu 2024, skupaj z drugimi občinami poskušali vrniti na nivo, ki je bil pred sprejemom za invalide nesprejemljive odločitve.

V sodelovanju z Mestno občino Nova Gorica smo izvedli skupen sestanek z (direktor bolnice Franca Derganca, direktorica ZD Nova Gorica, predstavnice ZZZRS - Enota Nova Gorica in štirih predsednikov invalidskih organizacij). Ta problem je sistemske narave, zato smo navezali stike z Univerzitetnim kliničnim centrom »URI SOČA«. Ocenjujemo, da bomo ta problem rešili v naslednjih dveh letih.

2. Rehabilitacija

V letu 2024 smo nadaljevali z programom obnovitvenih rehabilitacij, ki jih financira ZZZS.

3. Strokovno podporne službe

Storitve, ki jih ponuja CSD, so:

- prva socialna pomoč (pomoč pri prepoznavanju in opredeljevanju stiske);
- osebna pomoč (svetovanje, urejanje, vodenje);
- pomoč družini za dom (pomoč pri urejanju odnosov med družinskimi člani);
- institucionalno varstvo (vse oblike pomoči v zavodu);
- vodenje in varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji.

Na območju CSD Severna Primorska je bilo do osebne asistencije upravičenih 218 oseb, od tega jih je pravico koristilo 185.

Število uporabnikov OA po enotah CSD Severna Primorska:

Enota Nova Gorica: 110 od teh 15 ne koristi

Enota Tolmin: 28 od teh 4 ne koristijo

Enota Ajdovščina: 60 od teh 11 ne koristi

Enota Idrija: 20 od teh 3 ne koristijo

V letu 2024 je CSD Severna Primorska v goriški regiji priznal pravico do osebne asistencije 16 novim upravičencem.

Na območju občine smo tudi v letu 2024 izvajali storitev pomoč družini na domu. Povprečno mesečno število uporabnikov je bilo 35. Storitve je sofinancirana s strani občine. Pomoč izvaja Dom upokojencev Nova Gorica. Za šoloobvezne otroke, kot tudi za predšolske otroke, je občina organizirala in financirala prevoz in spremstvo v OŠ Kozara (šola za izobraževanje otrok s posebnimi potrebami) v Novi Gorici in Razvojni oddelek vrtca v Novi Gorici. Brezplačni prevoz se zagotavlja tudi v primeru, da so šolajoči že starejši od 18 let, čeprav zakon te pravice po 18. letu ne določa. Rdeči križ in Karitas izvajata na območju občine socialne programe, ki so namenjeni tudi invalidom. V občini delujeta socialna programa Starejši za starejše, namenjen starejšim od 69 let in ga izvajajo društva upokojencev ter Invalid-invalidu v režiji MDI Goriške.

Skozi celo leto 2024 je v prostorih občne delovala informacijska pisarna, ki je nudila pomoč pri uveljavljanju pravic iz naslova pokojninskega in invalidskega zavarovanja in zdravstvenega zavarovanja. Ocenjujemo, da je do svojih pravic prišlo več kot 35 občanov. V okviru te dejavnosti spada tudi pomoč delodajalcem - predvsem usmerjanje k sistemskim spodbudam, ki jih nudi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in zakon o spodbujanju zaposlovanja invalidov. Informacijska pisarna predstavlja vstopno točko za invalide pri razreševanju življenjskih problemov, ob vključevanju Centra za socialno delo, občine, invalidskih in humanitarnih organizacij.

Začetek koordiniranja in združevanja projektov »Invalid-invalidu«, »Starejši za starejše«, delovanje patronaže, Karitasa, Rdečega križa, itd smo poskušali izvajati v letu 2024 s ciljem večje preglednosti in učinkovitosti ter večje frekvence obiskov na domu oseb, ki potrebujejo tovrstne storitve.

4. Dostopnost do objektov in storitev javnega značaja

Kljub temu, da se z 12. decembrom 2025 zaključuje prehodno 15. letno obdobje, ko bi morale vsi objekti in javne storitve biti dostopne vsem osebam s posebnimi potrebami (Zakon o enakih možnostih) ugotavljamo, da kljub prizadevanjem občine ne bomo mogli izpolniti vseh zakonskih določil.

V občini pojmujeemo dostopnost do objektov in storitev za vse vrste omejitev (gibalno ovirane, senzorične omejitve sluha in vida in motnje v duševnem razvoju).

V mesecu avgustu 2023 smo postavili indukcijsko zanko v glavni pisarni občinske stavbe v Mirnu in v sejni dvorani (II. nadstropje) občine. Iz pogovorov z uporabniki slušnih aparatov ugotavljamo, da bo potrebno ob sodelovanju Društva gluhih in naglušnih in v povezavi z slušnimi centri izvajati usposabljanja za uporabo slušnih aparatov z indukcijskimi zankami. Do danes pa še nismo rešili problema indukcijske zanke v avli Osnovne šole Miren. Problematiko bo potrebno rešiti še v letu 2025.

V letu 2024 smo vzpostavili brezplačne prevoze za invalide z gibalnimi omejitvami. V ta namen je občina rezervirala potrebna sredstva. Žal pa prevozne kapacitete (prilagojena vozila za prevoz invalidov na vozičku) ne zadoščajo vsem potrebam.

5. Vzgoja in izobraževanje

V naši občini imamo štiri vrtce in tri osnovne šole (ena matična in dve podružnični šoli). V redne oddelke vrtcev in šole so vključeni tudi otroci s posebnimi potrebami, ki imajo ob sebi spremljevalko oz. nudeno dodatno strokovno pomoč.

V tem programu bodo v Osnovni šoli Miren, vključno z podružničnimi šolami, sodelovala naslednja društva: Društvo gluhih in naglušnih Severne Primorske, Društvo MDI Goriške. S temi programi, ki jih občina sofinancira preko javnih razpisov, bodo učenci neposredno od invalidov sprejemali potrebna spoznanja o vrstah invalidnosti, predvsem pa ustvariti vzdušje prijaznega okolja do invalidov.

6. Zaposlovanje

V Občini Miren-Kostanjevica ugotavljamo, da pri vključevanju oseb s posebnimi potrebami na trg dela ne izkoristimo potenciala obrtnikov in malih podjetnikov, ki so nasproti velikim podjetjem privilegirani, v smislu večje fleksibilnosti pri zaposlovanju in odpuščanju invalidov. Sistemske spodbude (nagrade za preseganje kvot, prilagajanje delovnih mest) so vse premalo izkoriščene.

7. Finančna in socialna pomoč

Na osnovi Zakona o socialnem varstvu se iz proračuna RS občinam zagotavljajo zadostna sredstva za denarne socialne pomoči tistim posameznikom, ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti sami, in sicer zaradi okoliščin, na katere ne morejo vplivati.

Za otroke s posebnimi potrebami omogočamo prevoz in spremstvo v OŠ Kozara in Razvojni oddelek vrtca v Novi Gorici.

Namen storitve Pomoč družini na domu je čim bolj podaljšati odhod uporabnika od doma v institucionalno varstvo. Storitev delno financira uporabnik, 73 % cene pa občina. V proračunu za leto 2024 je bilo zagotovljenih 126.700,00 EUR. Storitev pomoči družini na domu se je v letu 2024 posluževalo 35 uporabnikov povprečno na mesec. Storitev v naši občini opravlja 5 zaposlenih. Storitve opravljajo dnevno do 16. ure ter za vikende in ob praznikih. V občini deluje tudi center za dnevne aktivnosti starejših, Hiša dobre volje v Mirnu.

Proračun občine Miren-Kostanjevica tudi v letu 2025 zagotavlja zadostna finančna sredstva (sredstva za področji zdravstvenega in socialnega varstva). Dnevni center za starejše občane, Rdeči križ in Karitas izvajajo na območju občine s strani občine podprte manjše socialne programe, ki so namenjeni predvsem ali tudi invalidom in ranljivim skupinam.

V letu 2024 v občini Miren-Kostanjevica nismo imeli večjih elementarnih nesreč. Socialna pomoč se je izvajala v obstoječih finančnih okvirih tudi ob sodelovanju invalidskih organizacij.

8. Družinsko življenje in osebna integriteta

Občina preko javnih razpisov sofinancira socialne programe pri delovanju invalidskih in humanitarnih organizacij. Tudi na tem področju dajemo velik povezovanju in sprejemanju drugačnosti.

V letu 2024 je občina za ta namen namenila 8.000,00 EUR, kar postavlja občino Miren-Kostanjevica na drugo mesto po deležu proračunskih sredstev namenjenih za ta namen. Po kazalcih iz leta 2024 spadamo med občine, pri katerih se je osebna asistenca zelo dobro uveljavila, kar je odraz dobrega delovanja invalidskih organizacij. Pomoč ustreznih asistentov in lažji pristopi h dostopnosti pri različnih institucijah (telefon, internet - zasebnost).

Občina je v letu 2024 spodbujala društva, da bi namenila več pozornosti rednim osveščanjem, povezovanjem med društvi z namenom organizacije skupnih srečanj in delavnic za člane (zlasti za ciljno skupino mladih in samskih), podporo osebni asistenci z javnimi deli, spodbujanjem prostovoljstva in podobno.

9. Kultura

V občini imamo razvito pestro kulturno ponudbo, ki pa ljudem z oviranostjo ni v celoti dostopna. Večino razstavi (ročna dela, digitalna fotografija, slikanje na platno) izvajajo invalidske organizacije na terenu. Bolj kot arhitekturne ovire predstavljajo težavo komunikacijske ovire in socialna izključenost, kot tudi indiferentnost samih invalidov.

10. Rekreativna in šport

V občini smo v letu 2024 sofinancirali dejavnost 13 športnih društev in športne sekcije društev invalidov. Z izjemo invalidskih društev, ponudba športnih aktivnosti ni prilagojena invalidom, izjemi sta Karate društvo Yoshitaka Miren in vadba za starejše.

11. Religija

V naši občini imamo duhovno oskrbo RKC organizirano preko župnij. Duhovniki so dostopni, organizirani so obiski ostarelih, bolnih in invalidnih oseb v občini. Prilagojene verske obrede na celotnem območju Slovenije izvaja »Vera in luč - Slovenija«, obrede v slovenskem znakovnem jeziku pa Verski center gluhih in naglušnih v Ljubljani.

12. Informiranje in raziskovanje

Lokalna skupnost, skupaj z invalidskimi organizacijami, zbira informacije o življenjskih pogojih invalidov, vključno z ovirami, ki vplivajo na njihovo življenje in jih posreduje širši javnosti. Društvom nudimo strokovno pomoč pri objavljanju informacij o izvajanju njihovih programov (zagotavljamo redne objave v občinskem glasilu, spletnih straneh Občine Miren-Kostanjevica, spletnih straneh »Moja Občina«). Lokalna oblast ima tudi zbrane podatke o položaju otrok v izobraževalnem procesu in o zaposlitvenih možnostih invalidov. Zbrane ima podatke o invalidskih organizacijah in o društvih, ki delujejo na celotnem območju občine Miren-Kostanjevica.

13. Oblikovanje in načrtovanje politike

Lokalna skupnost se skladno s svojo odgovornostjo, kot temeljna samoupravna skupnost, trudi odzivati na potrebe in interese oseb z invalidnostjo, skuša ustvarjati pogoje in možnosti za njihovo socialno vključenost in nediskriminacijo, povezati vse dejavnike v prostoru za usklajeno delovanje ter se tako odzivati in prispevati k uresničevanju Standardnih pravil za izenačevanje možnosti invalidov. Tako je v 2025 Svet invalidov sodeloval pri pripravi Prometne strategije občine in je povabljen v sodelovanje pri pripravi Strategije razvoja občine.

16. Ekonomska politika

Lokalna oblast v redni letni proračun vključuje tudi izdatke za prilagoditve, ki so namenjeni invalidom. Občina poleg sofinanciranja programov, namenjenih invalidom pomaga društvom in organizacijam pri njihovi dejavnosti tudi s svetovanjem, posredovanjem informacij, nudenjem strokovne in administrativne pomoči in pri iskanju in zagotavljanju prostorov za njihovo delovanje in izvajanje aktivnosti.

14. Koordinacija dela

Že od procesa pridobivanja naziva »Občina po meri invalidov« za Občino Miren-Kostanjevica imamo koordinacijo invalidskih društev, ki delujejo na Goriškem in z ustanovitvijo sveta invalidov v občini se je vzpostavilo aktivno sodelovanje v trikotniku občina - svet invalidov - koordinacija invalidskih organizacij. Ta primer pozitivne prakse smo v letu 2024 sprejeli tudi v občini Miren-Kostanjevica in ga nadaljevali v 2025.

15. Invalidske organizacije

Občina se pri svojem delu srečuje z zmedo na področju klasifikacije statusa invalidskih organizacij, pogojeno z določitvijo statusa reprezentativnosti, ki jo določa ministrstvo za DDSZ in enake možnosti. Po mnenju občine bi morali v sklop invalidskih organizacij uvrstiti tudi vsa društva, ki imajo večinsko članstvo bolnikov (ledvični bolniki, diabetiki, bolniki srca in ožilja,...).

Na osnovi prijavljenih programov, ki so jih društva pripravila za sofinanciranje s strani občine ugotavljamo, da v letu 2024 v občini deluje 5 društev (DRUŠTVO SLEPIH SLABOVIDNIH, DRUŠTVO GLUHIH IN NAGLUŠNIH, DRUŠTVO SOŽITJE, DRUŠTVO PARAPLEGIKOV, DRUŠTVO DELOVNIH INVALIDOV) s statusom invalidske organizacije in 23 humanitarnih organizacij od katerih ima 13 društev prevladujoče članstvo bolnikov.

V letu 2024 je bilo preko javnega razpisa za sofinanciranje socialnih programov razdeljenih 8.000,00 EUR, kar občino uvršča v vrh pozitivnih podpornikov financiranja socialnih programov.

V okviru izvajanja posebnih socialnih programov, imajo invalidske in humanitarne organizacije socialne mreže »Invalid-invalidu« in »Starejši za starejše«. Žal ugotavljamo, da so te socialne mreže nepovezane. Občina preko informacijske pisarne poskuša povezati te mreže pri konkretnem razreševanju dotičnega problema posameznega invalida.

16. Usposabljanje strokovnega osebja

Zaposleni v lokalni skupnosti niso vključeni v posebna usposabljanja za odpravo ovir v komunikaciji, kar bi bilo priporočljivo, predvsem za komuniciranje in ravnanje z osebami, ki imajo izgubo sluha in/ali vida. Poleg strokovnega osebja je potrebno z veščinami za odpravo ovir v komunikaciji z invalidi opolnomočiti tudi splošno javnost. To prenašamo v leto 2026.

NIJZ ugotavlja, da so izvajalci osveščanja o javnem zdravju v okviru nevladnih organizacij nezadostno usposobljeni. Tudi sami programi - Zdravje za vse, niso v celoti prilagojeni posameznim ciljnim skupinam oseb s posebnimi potrebami.

Za izboljšanje tega stanja smo se v projektnem svetu OPMI občine odločili, da bomo skupaj z invalidskimi organizacijami, NIJZ do konca leta 2025 pripravili programe, ki jih bomo izvajali v letih 2026-2027 (tečajji znakovnega jezika, kako pomagati slepim in slabovidnim ter gibalno oviranim).

17. Nacionalen nadzor in ocenjevanje programov za invalide v okviru izvajanja standardnih pravil

Občina je v letu 2024 zagotavljala vso potrebno podporo za izvajanje koordinacije invalidskih organizacij in koordinatorju projekta Občina po meri invalidov v sodelovanju z županom, kot glavnim nosilcem izvajanja projekta in občinskim Svetom za invalide pri občini Miren-Kostanjevica.

18. Tehnično in gospodarsko sodelovanje

Občina daje velik pomen povezovanja z invalidskimi organizacijami, tako doma kot v tujini, in skupaj naj sprejmejo ukrepe za izboljšanje znanja o vprašanih invalidnosti. Društva invalidov, ki delujejo na območju občine Miren-Kostanjevica, delujejo v več občinah na območju goriške regije, kar prispeva k prenašanju pozitivnih praks pri izvajanju posebnih socialnih programov.

19. Mednarodno sodelovanje

Občina podpira delovanje invalidskih organizacij predvsem z sodelovanjem z sorodnimi organizacij z druge strani meje (druženje, kulturno in športno delovanje).

KOORDINATOR PROJEKTA OPMI
V Občini Miren-Kostanjevica

Mag. Valter Adamič